

стандартизації змісту, а відтак компетентнісного, особистісно зорієнтованого та діяльнісного підходів. Її розвитком є конкретизація обов'язкових результатів навчання та способів їх досягнення, формування змісту на засадах диференціації і інтеграції в їх органічному поєднанні.

Важливою умовою функціональності сучасного підручника фізики як засобу формування в учнів ключових компетентностей є посилення прикладної спрямованості навчального матеріалу, використання елементів змісту, спрямованих на формування в учнів умінь дослідницько-проектної діяльності, розв'язання практичних проблем повсякденного життя.

### ***Інновації у конструюванні навчальної програми з фізики***

*Т. М. Засекіна,  
доктор педагогічних наук,  
старший науковий співробітник,  
головний науковий співробітник  
відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти  
Інституту педагогіки НАПН України*

У професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» складником предметно-методичної компетентності учителя є вміння моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти, складником організаційної – застосовувати різні види й форми організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти і прогностичної – вміння розробляти навчальні програми на основі модельних навчальних програм (за потреби). Навіть, застереження «за потреби» не відмінює вимоги до вчителя визначати послідовність очікуваних результатів, формувати зміст предмета або курсу й обирати види навчальної діяльності, що по суті і є умінням розробляти навчальну програму.

Навчальну програму з предмета або інтегрованого курсу можна створювати на основі відповідної модельної навчальної програми (МНП) за умови, якщо така існує і має гриф Міністерства освіти і науки України або на основі Державного стандарту базової середньої освіти.

Вимоги до навчальних програм описані у Типовій освітній програмі в редакції наказу Міністерства освіти і науки України № 1120 від 9 серпня 2024 року. З урахуванням цих вимог, результатів наукового дослідження «Проектування та реалізація змісту навчання фізики у 7-9 класах закладів загальної середньої освіти» та опитування учителів нами розроблено навчальну програму з фізики для 7-8 класів закладів загальної середньої освіти.

У доборі змісту нами враховано спірально-концентричну структуру шкільного курсу фізики. З огляду на цілісність й неперервність природничої освіти враховано фізичні питання, які вивчались у 5-6 класах на

пропедевтичному рівні, та базові питання, які закладені для змісту обов'язкового складника природничої освіти у 10-12 класах.

Особлива увага під час складання навчальної програми належить саме опису очікуваних результатів навчання, що є стрижневим компонентом навчальної програми довкола якого розгортається пропонований зміст навчального предмета та види навчальної діяльності, які й забезпечують їх досягнення. Варто враховувати, що кожен очікуваний результат навчання має бути сформульований на основі відповідного орієнтира для оцінювання з Державного стандарту базової середньої освіти. З огляду на те, що у стандарті опис результатів вказано на кінець 9-го класу нами запропоновано умовно поділити очікувані за роками навчання і відповідно не включати до програми 7-го класу деякі із орієнтирів для оцінювання як передчасні, а у програмі 9-го класу – як уже сформовані у попередні роки навчання. Також пролонговано у описі результатів навчання ступінь самостійності учнів й учениць у досягненні результатів навчання й визначено які із орієнтирів для оцінювання потребують деталізації, уточнення чи конкретизації залежно від змісту, що вивчається.

Зміст у навчальній програмі можна доповнювати, розширювати, поглиблювати, або, навпаки, ущільнювати. Для цього потрібно треба брати до уваги потреби конкретного класу, матеріально-технічне забезпечення закладу освіти тощо. Ці чинники є визначальними й у виборі видів навчальної діяльності.

Указані інновації реалізовано у навчальній програмі з фізики для 7-8 класів закладів загальної середньої освіти.

### ***Комплексне завдання для оцінювання груп результатів учнів 8-го класу з фізики***

*Д. О. Засєкін,  
кандидат педагогічних наук,  
старший науковий співробітник  
відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти  
Інституту педагогіки НАПН України*

Нові підходи до оцінювання з фізики полягають у переході від тематичного оцінювання (оцінки за тему) до оцінювання за трьома групами галузевих критеріїв: 1. Здійснює дослідження природи, 2. Здійснює пошук та опрацьовує інформацію, 3. Усвідомлює закономірності природи.

Такий підхід спрямований на те, щоб зсунути консервативні методи у навчанні природничих предметів, зокрема, що спрямування зусиль на дослідницькі методи навчання. Традиційно лабораторні й практичні роботи виконуються як певна ілюстрація вивченого теоретичного матеріалу, робота з інформацією зводиться до прочитання навіть не всього параграфу, а підведених після параграфу підсумків, а усвідомлення закономірностей природи – до розв'язування тестових завдань. Заявлені вимоги до оцінювання зумовлюють й зміни у підходах навчання та розроблення завдань за допомогою яких можна